

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czímszandó.

A hirdetési díj szabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Havi emlékeztető: szeptember. — A takarmány besavanyításáról. Dr. Sz. Á. — A hazai komlótelepekről. — Különfélék a kolozsvári állatkiállítás köréből. — Póthirdetmény. — Egyveleg: Mellékletünk. Kiállítás Csik-Szeredában. — Üzleti heti szemle. — Nyílt tér. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Havi emlékeztető.

Szeptember.

Náz és udvar. Cséplés folytatva bevégezendő. Gabonarostálás megkezdetik; vetőmagul, eladásra és házi fogyasztásra szükséges gabonamennyiséget külön-külön kell elhelyezni.

Jászlak rendbe hozatnak. Minden építés és épület javítás megszűnik.

Törökbuzaakasok (górók) kijavítandók.

Szántó föld. Az őszi vetés megkezdetik. Póldabaszód, hogy kinek kisasszony napra nincs zöld vetése, az nem jó gazda.

Köles, muhartakarmány és törökbuza-tarlók feltöretnek. Burgonyát kiszedjük, törökbuza-töréshez beszállításhoz egész erővel fogunk.

Törökbuzaszár levágandó. Az éretlen törökbuzacsovek az érettektől elkülönítendőek.

A termett fők fagymentes helyre hozandó.

Zöld trágyának vetett növények, lehengerezés után, alászántatnak.

Rét és kaszáló. A sarjut lekaszáltatjuk és gondosan megszáritva, felgyújtjuk. Ha a nagy harmat teljes megszáradását akadályozná, árpaszalmával felrázva, kazalba vagy boglyába rakható.

Luczernát, baltaczimet, angol perjét mesterséges kaszálóknak e hó elejével tisztán, minden védnövény nélkül elvethetjük; száraz fekvésű talajon az őszi vetés sokkal előnyösebb a tavaszinál.

A luczerna 3-4-ik kaszálásának ideje bekövetkezik, mielőtt a dér lelagasztaná.

Fűz, nyár, kőrís, éger, szilva leveles galyai téli takarmányozásra most botoltatnak le.

Évelő réteken mindenféle giz-gaz bojtortján, lapu-, gilicetövis irtása megkezdhető.

Allattenyésztés. Jármos ökrök már istállóra szorulnak.

Száraz időben gulya, ménés a réteken, kaszálókon és a törökbuza-tarlókon jól érzi magát.

E hónap végén a bikák a tehengulyától elkülöníttetnek; ugyanezen időben bekövetkezik a csikóválasztás. Választáskor a csikók elegendő zabbal, zabos bükkönnyel vagy luczernával élelmeztetnek. Tiszta fekhely és vakarás el ne maradjon. Tavaszkor fedezett kunczák egyenként próbamén alá bocsátandók, hogy vemhességük megállapíthatassék.

Minden fogatlan vagy hibás juh kiveretik és eladásra kerül. Kiméletes mustrálás a tenyészítőnek érzékeny kárt okozhat.

A juhok tejelése megszűnik. A kosok némi abrakban részesülnek, hogy üzetés idején jó erőben legyenek, hasonlóan a kanok, mielőtt a koczák közé bocsátatnák, naponta kétszer törökbuza-adagban részesülnek, mely élelmezés az egész működési időre kiterjed.

A kanooknak agyarak kitördeltetik, mielőtt a koczák közé bocsátatnák, nehogy egymással tusakodva, veszélyes sérüléseket okozzanak.

Szőlő. A harmadik, esetleg negyedik vagyis lágyszemre kapálást végrehajtjuk. A madarakat csörgetéssel és lövéssel ijesztgetjük, kivált a kora reggel és estéli órákban, mert ilyenkor leginkább keresik a szőlőket. Ha a gerezdek rothadni kezdenek, a hibásak lehetőségig eltávolítandók.

Pincze. A szüretelő edények u. m. kádak, puttonok, hordók, sajtó stb. pontosan megvizsgálandók és előkészítendőek; dohos és penészes hordónak legbiztosabb gyógyszere a fejsze és tűz; az új hordókat előbb kiforrázzuk, azután tiszta vízzel minden 3-4 napban megtöltve, addig áztatjuk, míg a víz teljesen szintelen marad bennök, 14 napi áztatás többnyire elegendő; új hordóba csak is mustot teszünk, ó bornak mindig már használt hordót adjunk, különben szint vált és fanyar ízt kap.

Gyümölcsös. Az őszi gyümölcs legnagyobb része most érik, mit úgy tudunk meg biztosan, ha a gyümölcsöt a fán száránál fogva megcsavarván, a fatól könnyen elválik, akkor biztosak lehetünk arról, hogy a gyümölcs meg van érve. Ekkor a gyümölcsöt egyenként gondosan le kell szedni és száraz, szellős helyre elrakni. Elhelyezés előtt szükséges a gyümölcsöt rakásba rakni

és úgy hagyni, míg egészen ki nem izzad; ha ez megtörtént, a gyümölcsöt egyenként jól megtörölgetjük és úgy rakjuk el; így kezelve tovább eláll, romlás nélkül.

Az elpusztult gyümölcsfák gondosan eltávolítandók. Az őszi gyümölcsfaültetéshez a gödrök kiásandók és ha a föld rosz minőségű volna, javítani kell jó föld hozzá keverésével.

Faiskola. Cseresznye, szilva, dió magvetésre a vetőiskolát felásatjuk és ágyásokra osztjuk. Ha a vetőiskola talajában vagy közelségében nagyon sok egér lenne, szükséges a vetendő magvakat hamuval keverni vagy mészvízbe áztatni és csak azután elvetni, mivel így az egerek nem szívesen nyulnak hozzá. Faiskolai fontos teendő e hónapban a leltározás; különös gondot kell fordítani az eladandó fák mennyiségének pontos megállítására.

Konyhakert. Legfőbb teendőink e hónapban a veteménymagnak szedése tisztogatása és osztályozása, ha mindez megtörtént, a mag száraz és szellős helyre elteendő. Különös gondot kell a gyomirtásra is fordítani és nem szabad engedni, hogy magozzék, hanem ezelőtt ki kell gyomláltatni vagy kapáltatni.

A spárgaagymák kapálására és tisztántartására kiváló gondot kell fordítani. Ha a spárga bogycái egészen pirosak, azok magvait azonnal el lehet vetni vagy pedig ki kell mosatni, szárasztani és így meg ősszel vagy tavasszal elvetni.

A borsó és paszulytól felszabadult ágyások trágyázását és felásását végeztessük el és azokba spenót, murek, petrezselyem, tarlórépa vethető vagy pedig téli salátát ültethetünk. Az eper-átültetés és ujtásnak most van az ideje. Az ágyások körül-szegélyezését számóca, bécsi csombord, izsóp, párhagyma és zsályával most kell megtenni. A czelel utolsó kapálása, levelözése és a felső gyökereitől való tisztításának most az ideje. A keverék trágyadombok megforgatását és ha száraz, megöntözését nem kell elmulasztani. A telető kamrak és pinczékbe homokot kell hordani a vetemény elrakásához. Száraz mohát és faleveleket kell gyűjteni a növények elrakása és csomagolásához, hogy annak idején készletben legyen.

Diszkert. A virágmagvak gyűjtése folytattatik. Azon nyári virágagyások, a melyben a virágok elfonnyadtak, felásandók és a virághagymák elültetésére előkészítendőek. Vethető még ezen virágagyásokba Delphinium, vagy ültethető Viola tricolor, Silene stb. Korai hagymás növények u. m. Jacint, Tacett, Narcis, Tulipán stb. hagymái beszerzendők és korai tenyésztés végett eserepekbe ültetve, a földbe el kell azokat 1—2 láb mélyre ásni. A magról nevelt évelő növények kiültetése és a virágtövek szétosztása folytattatik. A hónapos és a legtöbb nemés rózsafajt dugványozás vagy homlítás által szaporíthatjuk. Az alvó rügyre szemzett és kihajtott rózsák visszacsipetnek, hogy az alvó rügyek megerősödjenek.

Méhészet. Ha a nyár folytán jól megfigyeltük, hogy mely méhkasaink voltak legelőnkebbek és megjegyeztük, hogy melyek bírnak friss királynővel, most már könnyen megválaszthatjuk a megtartandókat, betelelendőket; hozzá járul ehhez, hogy a kiválasztottak kellő népesek legyenek és hogy legalább 9—12 kilo mézzel bírjanak, a mellyel áttelelni képesek lesznek. Tulságosan kövér kasokat nem észleztük teleltetni ilyeneknek mézét elárusítjuk, méhet pedig valamely életrevaló kevésbé népséssel egyesítjük.

A 9—12 kilonál kevesebb táplálékkal bíró, különben elég népes családokat e hó első felében látjuk el kellő mennyiségű mézzel, még pedig lehető kevessebb és ilyenkor nagyobb adagokat nyújtva, hogy a királynő hasításra ne ingereltessek. A méz tisztaságára erősen ügyeljünk és a mennyire csak lehet, nyár elején gyűjtött akác- vagy hársmézzel segítsük méheinket. Az etetést semmi esetre se halasszuk későbbre, mert ekkor gyakran nem képesek a méhek a sejteket befedelezni, az megsava-

nyodik és tavaszfelé hasmenést okoz; emiatt méheink aztán pusztulni szoktak.

Arra is ügyeljünk, hogy a halálfejú szender (Ache-ronia atropos) ne férkőzhessék kaptárainkhoz, mert nagy méztolvaj és pusztító, ez okból a röpiük lehet ugyan 3—4 centimeter hosszú, de magasabb ne legyen, mint a hol egy méh akadály nélkül ki se járhat.

Erdészet. Csekély kivétellel ugyazon teendők fordulnak elő, mint augusztus havában: a fahasználat szünetel, a mellékhasználat a szárazfák kijetelésére szorítkozik. Csupán az erdővédelemnél fordul elő nagyobb teendő, hol a múlt haviakon kívül, a fatolvajlásokra is nagyobb gond lesz fordítandó. A vadászat e hónapban a szarvas-, dóm és őztehén, fajdkakas és tajdréce kivételével, minden másnemű vadra kiterjeszhető.

A takarmány besavanyításáról.

Ugyan e lapok 30-ik számának egyik közleményében megírtam volt, miszerint a téli netalán tán bekövetkező takarmányszükséget azzal is ellensúlyozhatjuk — a többek között, — ha még lábán levő, valamint a még ezután elvethető és csíraalkalmas takarmányfélét besavanyítással vagy bevermeléssel ízletesebbé, könnyebben eltarthatóvá, más takarmányokkal való keverésre alkalmasabbaká — tesszük. A besavanyítás mellett még más előnyök is szólnak: így például az, hogy savanyú takarmánnyal több szalmát, polyvát, töreket lehet az állatokkal fületetni, semmint csupán száraz takarmányozással. Azután, kedvezőtlen őszi időjárás esetén, az olyan takarmányfélék is könnyebben és kevesebb veszteséggel eltehetőek, a melyekből szénát készíteni voltunk megszokva, vagy pedig zölden etetve csaknem elpocsékoltuk azokat.

Mennyi, költséggel lekaszált, sáte, sásos fű megy tönkre nálunk évenként; hány ezer hold nedves kaszálónak a termése rothadt el künn a rendekben vagy mint értéktelen gaz lesz behordva! ha mindezeket — a sáte, sáros fűvet stb. — más értékesebb és ízletesebb takarmányfélékkel — lóhere, luczerna, zöld tengeri, répa, répalevelek stbivel — besavanyítanák, sok 1000 mázsával lenne több takarmányuk az illető vidékek gazdáinak.

Amerikában és különösen Franciaországban, újabb időben, a besavanyítás igen nagyon elterjedt; mindenütt megvanak elégedve az elért eredménnyel és melegen ajánlják. — Rousseau H. ügyes móddal foglalta össze a besavanyítást illető tudnivalókat; ő utánna közlöm én is a következőket (Fühlings landw. Zeitung 1882. júl.)

Legelőszőr is az a kérdés, hogy valjon ajánlható-e mindenütt a zöldtakarmánynövények besavanyítása?

Igen, föltétlenül ajánlható és kívánatos, hogy a takarmánynak ily módon való eltartása általános elterjedést nyerjen; annál is inkább, mivel kivétel nélkül valamennyi takarmánynövény besavanyítható.

Másodszor az a kérdés: valjon a zöld takarmánynövények magukra, vagy pedig száraztakarmánnyal keverve savanyítandók-e?

Erre nézve a tapasztalat azt bizonyítja, hogy a legjobb

a zöldtakarmányt pusztán magára elténni; még a sónak hozzá keverése is feleslegesnek bizonyult!

Mikor kaszáljuk a besavanyítandó növényeket? akkor, mikor a legtöbb közülök virágzásban van.

Egy további igen fontos kérdés az, hogy mikép legyenek elkészítve a besavanyításra szolgáló vermek? Mindenekelőtt és legfőképpen akként legyenek elkészítve és elhelyezve, hogy a betaposott takarmányt a levegőtől teljesen elzárni lehessen; ezért a kifalazott vagy kicementírozott vermekkel mindig kitűnő takarmányt lehet készíteni. Egyszerűen a földre ásott vermek szintén célhoz vezetnek, ha azok az égálynak megfelelően vannak elkészítve.

A jól elkészített verembe mentől jobban összetapossuk a takarmányt — úgy, hogy semmi levegő közötté benn ne maradjon — annál jobban elkészül és sok ideig eltart az.

Az a kérdés továbbá, hogy szükséges-e a bevermelendő takarmányt elaprózni — szecskázni? az elaprózás okvetlenül nem szükséges ugyan, azonban nagyon vastag száru növényeknél — milyenek a tengeri és csicsóka szárai — a szecskázva való bevermelés igen ajánlható.

A mi pedig a besavanyított takarmánynak tápláló értékét illeti; erre nézve — habár nincsenek is pontos adataink — biztosra vehetjük, hogy a savanyított takarmány közelebb áll a száraz- semmint a zöldtakarmányhoz.

Ezek után néhány szóval a zöld tengerinek — csalamádé — bevermeléséről akarok megemlékezni, miután nálunk ugy is ez játszdja a legnagyobb szerepet. Az e célra szolgáló gödört 2 méter mélyre vesszük, ha kötött talajban áshatunk és a beszivárgó víztől nem kell félni; ellenkező esetben csak 1 méter mélyre ásunk be és a kihányt földet a gödör széleire halmozva ezzel megnyerjük a 2 méter mélységet; a felső szélesség legyen 3 méter, a talp szélessége pedig függ a talaj minőségétől: kötött talajban ugyanis meredekebbre készíthetjük az oldalakat, míg laza — összeomló — talajban rézsutra kell azokat hagyni. A gödör hossza függ a bevermelendő tömeg nagyságától. A virágzásban levő tengerit learatva, nagyobb kérékbe köttejük és 1—2 napi szikkadás után hozzá fogunk a berakáshoz, olyan formán, hogy a kéréket sorba, tömötten egymás mellé betapossuk: közbe lehet egy sort keresztbe rakni, hogy az ülepedés egyenletesen legyen. Ha a gödör már tele rakva van, akkor folytatjuk a rakást a földszine fölött is, kazal formában, a míg a 3 méter magasságot elértük; az így készült rakásnak nem szabad a gödör szélein tul érni, miután annak épen az a hivatása, hogy ülepedéskor a gödörbe süvadjon.

A rakás tetejére azután 50 cméter vastagra földet hányatunk, melynek sulya alatt 2—3 napra a berakott tengeri tömeg annyira ülepedett, hogy az oldalakat is beföldelni lehet szintén 50 cméter földhányással. Ezután folyton ügyelni kell a gödör fölé készített földborítéokra és mihelyt süppedéseket, repe-

déseket találunk, azonnal kifoltozni kell azokat; kemény tél esetén még több földet hányatunk a halomra. —

Egy másik eljárás szerint: a csalamádé előbb szecskára vágatik és ezzel a gödör nagy erővel és egyenletesen teletapostatik; a tele gödör azután szalmával lesz beborítva és erre jön a földhányás 1 méter magasra, olyan formán, hogy azt sirhant módjára készíjük, az esőviznek levezetése végett.

Mind a két esetben az összerakott tengeri körülbelül felére össze apad: azaz egy köbméter zöldből lesz fél köbméter savanyu takarmány, mely azonban sulyra csak annyit nyom.

6—8—10 hétre a vermeket már fölnyitni lehet; mikor is a majdnem szalonnás, sárgás zöldes tömegből fölszálló savanyus szag elárulja, hogy az elrakás jól sikerült. Az egyszer fölnyitott vermet rendszeren fogyasztani kell; ezenkívül mindenkor gondosan betakartassuk és télen a megfagyástól óvni kell.

Bizonyos körülmények között, a répatermésnek bevermelése, illetőleg besavanyítása nagyon kifizeti magát; mikor is kiszedés után mindjárt, az összes termést répavágók segélyével elapróztatjuk, jó minőségű szalma-szecskával összekeverve a vermekbe betapostatjuk és ugyancsak úgy, mint fennebb láttuk, beföldelve gondozzuk.

Hasonlóképpen lehet eltartani a sörtörkölyt is. Jó lesz azonban előbb a felesleges vizet lecsorgatni és csak ezután betapostatni. Továbbá, miután az egyszer fölnyitott és megkezdett veremnek tartalma könnyen elromolhat kisebb vermeket készíttessünk, olyanokat, melyeket 2 vagy 3 hét alatt kiüríteni lehet.

A helyes eljárással besavanyított takarmány több éven át, jól eltartható; különösen, ha a vermeket folytonosan figyelemmel gondozzuk és ha sem a fagy, sem pedig a talajviz nem ártottak: így például M.-Óvárt egy három éves csalamádé veremnek a fölbontásánál voltam jelen — s igen meglepett a takarmánynak jó kinézése és semmiképp sem kellemetlen szaga.

Azonban, mint mindenféle dolog, úgy a besavanyítás is sok körültekintést, bizonyos jártasságot igényel — ezért az, a ki más kárán nem tanulhatott: jól teszi, ha kicsinyben kezdi és mindenben pontos. —

Dr. Sz. Á.

A hazai komlótelepekről.

(Vége.)

III. Általános megjegyzések Erdély néhány egyéb vidékeiről.

N.-Szeben-, Háromszék-, Csik- és Udvarholymegyék, a Kisküküllő-mente.

Nagy-Szeben környékén most sehol sem lehet komlót találni. Többször lett annak tenyésztése megpróbálva, de mindig siker nélkül. Ennek oka kevésbé a talajban, mely ugyan kevés humust tartalmazó agyag, mint inkább az igen változó időjárásban rejlik. Szeben völgye ugyan daczra annak, hogy

dél- és kelet felől hegyektől, északról pedig magas domboktól van körülveve, számos rések, szél-lyukak következtében, a mint mondják, sokat szenved déli szelektől (Föhn), valamint északi és keletiekétől is. A mint némelyek állítják, Brassóban is megpróbálták a komlótenyésztést, de szintén siker nélkül.

Egészen másképpen állana a komlótenyésztés ügye, véleményem szerint, a Székelyföldön, nevezetesen Háromszék-, Csik- és Udvarhely megyékben, mely utóbbiban, mint már előbb említve volt, már is találkozunk komló-ültetvényekkel. A székelyföld számos, szelek ellen jól védett, jeles talaju völgyei kitünően alkalmasak volnának a komlótenyésztésre, mi a Székelyföldre, véleményem szerint, még fontosabb volna, mint Erdély többi vidékeire. Ott, a hol jó a föld, de aránylag kevés, arra kell törekedni, hogy oly földmívelési ág honosodjék meg, mely azt legjobban kiengedi használni. Erre pedig czélszerűbb növényt, mint a komlót, melyből egy pár holdnyi ültetvény termése elég arra, hogy egy család megélhessen, — találni nem lehet.

A mint személyesen meggyőződtem, a székelyek között a komlótenyésztés meghonosítására már nagy hajlam mutatkozik.

Kis-Küküllő megyét ugyanazon okokból, melyeket fentebb a három székely megyénél hoztam fel, szinte igen alkalmasnak vélném a komlótenyésztésre, sőt alkalmasabbnak, mint N.-Küküllőt, melynek fekvése határozottan kevésbé előnyös.

IV. Baranya megye.

A bélyei uradalom különböző kerületeiben találkozunk komlóültetvényekkel, ezek is humusban gazdag agyagföldben vannak ellátva. A vizirányos huzaloktól azonban nem vékony vassodronyok, hanem zsinegek futnak le az egyes tövekhez.

A művelési mód nem különbözik attól, melyet az erdélyi komlóültetvényeknél láttam gyakorolva.

A bélyei uradalmon tenyésztett komló főképe későn érő, őszi. A nyári komló itt sem mutatkozik alkalmasnak.

A szárítás részint e célra épült komlószárítóknak, részint közönséges kukorica-górékban történik. Ezen kukorica-górék igen czélszerűek, mondhatni czélszerűbbek a tulajdonképpeni komlószárító épületeknél.

1. azért, mert a górékat jobban járja a levegő és a komló hamarabb szárad;

2. mert a komlótenyésztő, hogy ha kukorica-góréja van, nem kénytelen a komló kedvéért költséges építkezésbe bocsátkozni. A mi a gyors száradást illeti, az igen feltűnő, mert míg a komló a tulajdonképpeni komlóházban leghamarább 2—3 nap alatt szárad, addig a kukorica-górékban 24 óra alatt már annyira van, hogy már zsákokban csomagolható. A bélyei uradalom 80 komlóültetvényei cirka 4—500 mm-za komlót szolgáltatnak évenként.

V. Tolna megye.

Lengyelben Tolnamegyében gr. Apponyi Sándor, Futakon Chotek gróf kezdték meg a komlótenyésztést.

VI. Tapasztalatok,

melyek a komlótenyésztésre általában vonatkoznak.

1. Erdélyben és Magyarországon legczélszerűbb későn érő őszi komlót tenyésztetni még pedig azért:

a) mert éghajlatunk erre alkalmasabb,

b) mert az őszi komló dúsabb termést ad, mint a nyári,

c) mert oly országban, mely a földművelés más ágaival

is nagy mértékben foglalkoztak, fontos körülmény az, hogy az egyes cultur-ágak ne egy időben foglalkoztassák az ugy is csekély számú munkaerőt.

Az őszi komló szürete oly időre esik (szeptember elejére), midőn a többi munka be van fejezve.

2. A komló mindenütt megterem ott, a hol a talaj agyagos és humus-tartalma, még ha humus-tartalma nem is nagy, sőt úgy látszik, hogy tulságos humus-tartalom nem is válik a komló előnyére. Kevés humust tartalmazó talaj, mint p. o. a saazi, oly komlót terem, mely kevésbé illatos, kevésbé zöld általában kevésbé fejlett. A sörfőzők az ilyet kedvelik.

A komlótenyésztés ott fog sikerrel folytathatni, a hol a hőmérsék nem nagy változásoknak van alávetve és a hol az időjárás napi ingadozásai nem feltűnően nagyok.

4. Vizes talaj és gyakori tavaszi és nyári esőzés a komlótenyésztésre nem igen alkalmas. Esőre a következő meleg napokon a komló megvörösödik (Stangenroth).

5. A komlótenyésztésre czélszerű szelek ellen védett helyeket kell keresni.

6. A komlótenyésztésre nem egészen közönyös az sem, hogy milyen alakú az ültetvény. A komló sem szereti a szeleket, de a tulságos napot sem. Ennélfogva legezczélszerűbb az ültetvényeket quadrat alakban, nem pedig hosszú parallelogrammokban tervezni. Ilyen alak mellett az egyes növények legjobban megvédhetik egymást a nap ellen.

7. Mindenütt tapasztaltam, hogy a komló-ültetvények szélein levő növények többnyire betegek. Leveleik telve bolhával és az ustilagó carbo sporáival. Legjobban megvédhetők az ültetvények, hogy ha egy, vagy két sor fával szegélyeztetnek.

8. A komlókertnek berendezése legczélszerűbben úgy történik, a hogy Csekelakán vagy Bélyén látható.

9. A komló szárítására, ha a müleges szárítástól, mely még nem eléggé kifejlett, eltekintünk, legczélszerűbbek a kukorica-górék, a mint azok Bélyén alkalmaztatnak.

10. A szárító rámak finom zsinégálókkal láttassanak el. Ez czélszerűbb a nádál, mert a komló azokon könnyebben forgatható, még pedig úgy, hogy ha alulról kis pálczikával veretnek.

KÜLÖNFÉLEK A KOLOZSVÁRI ÁLLATKIÁLLÍTÁS KÖRÉBŐL.

— A bíráló bizottság. Minden vállalatnál, mely díjak kiosztásával jár, a bíráló bizottság helyes kiszemelése méltán sok gondot ad, mert csakis ez biztosítja a szakszerű és részrehajlatlan ítéletet! Ezen általános nehézség a kolozsvári állatkiállításnál még fokozódott a programnak azon — különben nagyon szükséges — megszorítása által, hogy: kiállító a maga osztályában bíráló nem lehet

A rendező bizottság mindenekelőtt tekintettel a várható részvételre a számarányt következőleg állapította meg: egy elnök és egy alelnök az összes jury élére; lóosztály 5, szarvasmarha és bivaly osztály 9, juhosztály 5, sertésosztály 5, végre baromfiosztály 3 bíráló taggal, összesen 29 egyén; az állatok bemutatása s a részletes felvilágosítások megadása az illető osztályvezetőket illeti. Az elnököket, azonkívül 18 jurtagot a rendező bizottság közvetlenül kérte fel, míglen 11 tag kijelölése iránt az orsz. magyar, a szolnokdobokai, torda-aranyosi, maros-tordai, szilágy-somlyóvidéki és biharmegyei gazdasági egyletek lettek megkeresve, úgy, hogy a bíráló bizottságnak több mint egy harmadrésze ezen, mondjuk kültagokból fog állani. A 18 közvetlenül felkért bírálóból négy elismert szakértő a Királyhágón tülről van kiszemelve. Mihelyet az elfogadási nyilatkozatok és kijelölések beérkeznek, a jury névsor azonnal közzhírré lesz téve.

* * *

— **Külön meghívottak az állatkiállítás látogatására.** A rendező bizottság a szeptember 21—25-éig tartandó kolozsvári első tenyészkiallításra a m. kir. földmívelési miniszterium következő vezéregyeniségeit külön átiratban hívta meg: első helyen Bárány Kemény Gábor ministert, úgy is mint az erdélyi gazdasági egylet elnökét; Matlekovits Sándor államtitkárt; Kozma Ferencz ministeri tanácsost, a lótenyésztési ügyosztály főnökét; Tanfi Gusztáv osztálytanácsost, ugyanonnan Horváth János táboruokot, mint a m. kir. állami ménesek katonai felügyelőjét; Máday Izidor osztálytanácsost, a földmívelési ügyosztály vezetőjét; Lipthay István osztálytanácsost, az állategészségügyi osztály főnökét; végre Bernolák Sándor osztálytanácsos elnöki titkárt, ki egyszerűs mint az állattenyésztési ügyosztályt is vezeti. Meghívók mentek továbbá az összes gazdasági egyletekhez és remélhető, hogy azoknak tetemes száma ez alkalommal képviselve lesz. Az erdélyrészi gazdasági egyletek azonkívül természetesen állatok beküldésére is fel lettek kérve s azon nagymérvű mozgalom, mely kivált Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Szilágy megyében kifejlődött, remélni engedi, hogy ezen logközelebbi szomszédok nemes versenyre fognak kelni a szintén erősen készülődő Kolozsmegyével! —

* * *

— **Jó hír a lóvásárlóknak!** Az állatkiállítási szakosztály rendező bizottságának kérelmére földmívelési minister Bárány Kemény Gábor ur őnmaga megengedte, hogy a fogarasi ménes, valamint az erdélyrészi ménitelepnek részint számfeletti, részint kisorolt lovai Kolozsvárt szeptember hó 23-án az állatkiállítási lóvásáron árvereztesenek el, mely árverés 1879. óta mindig Brassóban volt megtartva. Lótenyésztőinknek és lóvásárlóinknak egyáltalában kedvező alkalom nyílik ez által, hogy a félreeső Brassó költséges utját megkimélve, itt szerezhessék be a kedvükre valót. A rendező bizottság erélye és ügyessége, mellyel kiállításának és vásárainak sikerét tőle telhető módon előmozdítani igyekszik, valóban a legnagyobb elismerésre méltó s ha az állatkiállítási szakosztály láradozásainak egyéb eredménye nem volna is,

mint a regi hires kolozsvári lóvásárlóknak új életre ébresztése, már evvel az eggyel is teljesen megfelelne üdvös hivatásának! Az elárverzendő állami lovak száma legjobb értesülésünk szerint 30—35-re tehető, még pedig Fogarásról: 8 drb. számfeletti 4 éves kancza, 5 drb. idős kancza, 3 drb. fiatal herélt és 3 drb. használati ló, összesen 19 drb., a többi 10—15 drb. az erdélyi ménitelep kisorolt állataiból fog kitelni. Ezen árverés kétségkívül sok új vendéget és — pénzt is fog hozni a „kincses“ Kolozsvárnak. —

* * *

— **Lóvásár és lóárverés.** Mindazon t. lótenyésztők és lótulajdonosok, kik a szeptember 23-án tartandó lóvásárra lovakat és csikókat kívánnak küldeni, felkéretnek, hogy ezeknek számát az erdélyi gazd. egylet titkári hivatalához bejelenteni sziveskedjenek; egyrészt azért, hogy a vasúti kedvezményeket biztosító bizonyítványt megnyerhessék; másrészt azért, hogy a koronként közlendő létszám által minél több vevő biztosíttassék az új vállalatnak. Az érdeklődés különben már is nagy, — egy bécsi uvezetes lókereskedő például az iránt tett kérdést, hogy négyes fogatok lesznek-e kaphatók, mely esetben ő is lerándulna stb. A rendező bizottság arról is intézkedett, hogy a lóvásár állatai, — a mennyiben a szíveségből felajánlott helyiség engedi, — díjtalanul helyeztessenek el az eladás megtörténteig, mely körülmény szintén kívánatossá teszi a mielőbbi bejelentést. —

* * *

— **A kiállítás minden osztályára a bejelentések örvendetesen szaporodnak és ma már azon biztos reményünknek adhatunk kifejezést, hogy erdélyrészi uvezetes tenyésztőink majdnem kivétel nélkül képviselve lesznek. Az állam maga is tekintélyesen vesz részt, a mennyiben a fogarasi ménes egy törzsmén és két kanczával, a tordai bika nevelő telep pedig 6 bikával és 2 tehénnel fog szerepelni.**

Póthirdetmény

a f. évi szept. 10-én Sz.-Somlyón tartandó lóversenyhez!

Hölgyek díja

egy ezüst gombos lovagostor.

1. Futhat minden egyleti tagnak vagy a megye területén lakó birtokosnak legalább 3 hó óta tulajdonában levő lova.
2. Távolság: egyszer a pálya körül.
3. Úrlovarok.
4. Lepalább 3 lónak indulni kell, különben a díj nem adatik ki.
5. Minden nyilvános versenyben pályázott ló a versenyből kizáratik.

Nevezések 1882. szeptember 7-én d. u. 5 óráig szóval vagy írásban Bocsáncai Adolf igazgatónál adandók be.

Sz.-Somlyó 1882. aug. 25-én.

Az igazgatóság.

EGYVELEG.

— Lapunk mai mellékletét a m. kir. állami ménesek őszi árverésének hirdetményét ajánljuk t. olvasóink szives figyelmébe.

— Kiállítás Csik-Szeredában. A csikmegyei gazd. egyesület Csik-Szeredában f. é. október 8—15-éig díjazással egybekötött gazdasági állat-, termény- és házi ipar-kiállítást rendez, melyben ugyan bárki részt vehet, de pénzbeli jutalmazásban csak a megye területén született és nevelt tenyésztállatok, megyei termények és készítmények fognak részesülni. Bővebb felvilágosítással a kiállítás elnöksége Csik-Szeredában készséggel szolgál. —

— A mesterséges aszúk gyártása a Bor. Lapok szerint újabb időben nagy mértékben üzetik. A főtelep Bécs-Ujhely és Bécsben, továbbá Boroszló, Krakkó és Lembergben létezik, de üzetik e mesterség e mellett Budapesten, Kassán és Sopronban is, honnét szintén sok „Echter Ausbruch” kerül a napvilágra. Minthogy e borok előállítására aránytalanul kevesebbe kerül, mint a valódi tokaj-hegyaljai aszúnál: nyilvánvaló, hogy ez ipar a sok bajjal küzdő aszú-termelőknek nem csekély kárt okoz. Valóban ideje lenne már, ha nálunk is — kik mindent, a mi külföldi, egyebekben utánozni szoktunk — intézkedés tételnek a kormány részéről a bortermelők érdekeinek megvédésére nézve. A mesterséges aszú kétféleképpen készíttetik: a bécs-ujhelyi eljárás abból áll, hogy az Olaszországból behozott mazsola szőlő megtöretik s reá közönséges gyengébb és olcsóbb asztali bor öntetik. Ezután az egész keverék 15—20 °C. meleg erjesztő-kamarában erjedésbe hozatik s 10—14 neg mulva lefejtetik, átszüretik, vagy a körülményekhez képest, gelatinával meg is derítették. Az így készült aszú nem rossz és csak harmadába kerül rendszeren a tokaji-aszúnak; a gyártása ellen nem is lenne kifogásunk, ha készítés módja és eredete felől a borfogyasztó közönség a vignetten felvilágosíthatnák. Így készülnek a bécs-ujhelyi, kassai és soproni aszúk. A második eljáráshoz már igen sok szó fér, közegészségi szempontból is. Itt ugyanis közönséges s olcsóbb asztali bor két éven át kénezés, fejtés és derítés által tükörtisztává s palackkéretté tételik. Ezután a már tiszta borhoz 3—5% iiszta glicerin adatik, mely a bornak édességet ad s tőrét mindamcllett meg nem zavarja. Hogy pedig a közönség egészen félrevezettség, minden palack borba 4—5 csepp tokaji borzamat töltetik s ezzel a bor összeráztatik. — E borzamat a tokaji borok aljából saporjából szokott nyeretni t. i. lepárlás útján. Ily módon csinálják az aszúkat Lengyelországban. Cseh- és Dél-Németországban. Az így készített aszú azonban gyomorkatarrhust okoz a nagy glicerintartalom miatt: mert ámbár egy csekély glicerintartalom 0.1—0.3%-ig minden borban magában is van s ez a bornak simaságot s testességet kölcsönöz: nagyobb glicerintartalom mégis ártalmas, mert a gyomor elnyálkásodását vonja maga után.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest aug. 26.		Bécs aug. 26.
Buza	9.45 — 9.60 frt	10.10 — 10.90 frt
Rozs	7.30 — 7.40 frt	7.80 — 8.40 frt
Árpa, takarmány	6.50 — 6.80 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	8.25 — 9.00 frt	8.25 — 9.25 frt
Árpa, seres	— — — frt	9.60 — 10.50 frt
Zab	5.80 — 6.60 frt	6.60 — 7.50 frt
Törökbuza	8.60 — 8.85 frt	9.40 — 9.60 frt

Budapesti marhavásár augusztus 24-én. Összes felhajtás 1996 db. nagy és 3562 apró marha. Ebből eladatot: 23 db. bika, 765 db. ökör, 800 db. vágó tehén, 282 db. fejős tehén, 206 db. bival, 324 db. borju, 2823 db. juh. Árak: bika darabonként 85—144 frt, ökör páronként 193—364 frt, vágó tehén páronként 145—270 frt, fejős tehén darabonként 80—175 frt, bival páronként 162—215 frt, borju darabonként 13—40 frt, bárány páronként — — frt, juh páronként 11—19 frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 52—55 frt, tehénhús 49—52 frt, borjuhús 54—73 frt, bivalhús 46—49 frt.

Bécsi marhavásár augusztus 21-én. Összes felhajtás 2951 drb és pedig 1515 drb. magyar, 1045 drb. lengyel és 491 drb. német fajta, melyből 2951 drb. ökör, — drb. tehén, — drb. bika és — db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 54—58½ frt, lengyel 56—60 frt, német 56—59 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt. Lában darabonként — — frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár aug. 25-ikén. (Az első magyar sertésbizalmi és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) A külföldi piacokról érkezett lanyhább jelentések és a tetemes felhajtások folytán az üzlet pang és az árak ismét csökkentek.

Heti átlag árak: magyar vál. áru 260—300 klgr. nehéz 62½—62 kr., 220—260 klgr.; nehéz 61—62 kr. Öreg 300 klgr. tuli nehéz 60 kr, vidéki sertés 60—61 kr. Transitóban: szerbiai 61—63 kr., romániai 62—62½ kr., tuskés 57—58½ kr. tiszta klgrammonkint. — Összes felhajtás: 9166 drb; összes elhajtás 2130 drb.

Bécsi sertésvásár aug. 22-én. Összes felhajtás 3477 drb. és pedig 871 drb. nehéz, 1238 drb. közepnehéz és 1308 drb. süldő; melyből 1719 drb. magyar, 1308 drb. orosz-lengyel, 350 drb. szerb és 100 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 54—57 frt, közepnehéz 47—53 frt, süldő 42—48 frt; szalonna és zsír 77—78 frt.

Nyílt tér.

Hivatalos elismerés.

Sz. 1646—1882.
közig.

Walsér Ferencz gépgyára erdélyországi
főktelepének

Kolozsvárt.

Folyó év május hóban városunk főterén felállított szivattyus kút ez ideig teljesen kiérdemelte megelégedésünket s igen rövid idő alatt még több darabot fogunk Önnek gyárából megrendelni.

A Városi tanácstól

Nagy-Enyed, 1882. augusztus 3-án.

Polgármester helyett:
Vajna Károly, s. k.
tanácsos.

Kovács Gyula, s. k.
főjegyző.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Hirdetések.

SZER A LÉP-FENE ELLEN.

Hosszas fáradozás, kísérletezés után a lép-fenét az általam alkalmazott szerrel biztosan kezeltem, mely szer a bajt nemcsak elnyomja, hanem azt minden utóhatás nélkül tökéletesen meggyógyítja.

Sikeres eljárásomat bizonyítják:

a **Nagy-Tapolcsány** városától, erdélyi gazd. egyleti alelnök **Szabó József**, szeszgyáros **Krausz Máyer** uraktól és a **Nagy-almási alapítványi uradalomtól** nyert bizonyítványok, melyek az erdélyi gazd. egylet titkári hivatalánál megtekinthetők.

Orvosságom épen úgy szolgál gyógy-, mint óvszerül. Alkalmazása csakis személyes kezelés és felügyeletem alatt történhetik, minthogy a szert idegennek ki nem adhatom.

BONÉ PÉTER.

(15.) (9—16.) okleveles állatorvos,
Kolozsvárt, kül-magyarutca 5 sz. (Pihl-féle ház.)

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbítás és vízművészeti kellekék tartalata.

WALSÉR FERENCZ
első magyar gép-
és tűzoltószerek gyár,
harang- és érc-öntőde
ERDÉLYORSZÁGI FŐKTELEPE
Kolozsvárt.
Bel-monostornicza 12. szám.

Szerelő-műhely kúttak s vízvezetékek berendezésére.

Tételesen leszállított gyári árák mellett.

(18.)

(13—30.)

Legjobban	osztályozásra	alkalmas!
Eredeti	Mayer	trieur
25,000 gép használat- ban		A gyári jel- vény ki- vántassék
(21.)		(5—9.)
GROSSMANN J.		
vaczi körút 76.	BUDAPEST	vaczi körút 76.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús	
h e l y e	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	(örök- buza	széna	szal- ma	tüzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balászfalva	aug.	17	600	450	400	—	200	500	250	—	250	40
Bánfi-Hunyad	aug.	15	740	600	560	—	280	800	—	—	160	40
Besztercze	aug.	8	650	550	500	—	420	700	260	100	300	36
Brassó	aug.	25	785	600	450	345	240	630	270	260	225	44
Csik-Szereda	aug.	23	850	675	500	400	300	675	200	60	200	36
Deés	aug.	15	1040	920	860	440	640	740	540	190	320	40
Déva	aug.	22	1040	950	800	500	620	720	280	160	320	40
Erzsébetváros	aug.	24	600	500	450	—	250	650	250	120	250	44
Fogaras	aug.	25	750	—	400	384	200	680	250	20	225	42
Gyula-Fehérvár	aug.	26	650	555	450	—	250	600	200	100	235	46
Gyergyó-Szent-Miklós	aug.	19	1000	—	580	—	400	725	260	50	160	40
Hátszeg	julius	3	800	700	560	500	500	600	—	—	200	44
Kézdi-Vásárhely	aug.	24	850	650	540	440	260	670	340	100	300	40
Kolozsvár	aug.	24	725	—	425	—	320	680	300	300	350	48
Maros-Ludas	aug.	22	625	500	400	325	200	575	—	—	300	44
Maros-Vásárhely	aug.	24	700	500	500	360	280	650	320	200	450	44
Medgyes	aug.	24	575	475	375	375	210	635	165	75	255	40
Nagy-Enyed	aug.	24	625	500	400	—	250	700	340	140	260	40
Nagy-Szeben	aug.	25	600	480	420	430	220	610	160	100	350	46—48
Nagy-Várad	aug.	22	720	580	525	365	245	670	485	280	320	48
Segesvár	aug.	25	750	520	450	—	250	680	150	90	160	44
Sepsi-Szent-György	aug.	14	840	750	520	400	200	640	340	130	210	44
Szamosujvár	aug.	28	720	590	550	—	390	700	350	75	300	40
Szász-Régen	aug.	24	600	410	400	360	400	725	320	150	230	36
Szász-Sebes	aug.	24	700	625	450	—	250	650	160	100	240	44
Szászváros	aug.	26	690	590	430	—	210	690	200	40	200	40
Székely-Udvarhely	aug.	22	750	600	450	—	250	675	200	40	200	40
Szilágy-Somlyó	aug.	25	620	520	490	405	160	650	240	150	300	40
Teke	aug.	21	550	450	400	350	190	700	200	20	300	36
Torda	aug.	26	600	425	425	350	175	650	100	15	250	44

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája az 1882-ik évre.

Árszabály tér szerint		s z e r i h i r d e t é s n é l b é l y e g g e l e g y ü t t																			
		1		1-3		1-6		1-12		1-18		1-26		1-30		1-36		1-40		1-52	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
10/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösainél, közép-utca Minorita-épület.